

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 026233 21 Uvp
Banja Luka, 16.02.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sudija Strahinje Ćurkovića predsjednika vijeća, Edine Čupeljić i Smiljane Mrše članova vijeća, uz učešće Nataše Božić zapisničara, u upravnom sporu po tužbi R. AD P., zastupan po Z. a. k. advokata Z. B. i B. D. B., iz B. (u daljem tekstu: tužilac), protiv rješenja broj ... od 20.12.2019. godine tužene Uprave ..., u predmetu potpune eksproprijacije nekretnina, odlučujući o zahtjevu tužioca za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 026233 20 U od 22.02.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 16.02.2023. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 026233 20 U od 22.02.2021. godine se preinačava tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava.

Obavezuje se tužena, da tužiocu nadoknadi troškove spora u iznosu od 2.193,75 KM u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja. U preostalom dijelu, zahtjev za naknadu troškova postupka se odbija kao neosnovan.

Obrazloženje

Pobijanom presudom, odbijena je tužba protiv uvodno označenog osporenog akta i odbijen zahtjev tužioca za naknadu troškova upravnog spora. Osporenim aktom, odbijena je kao neosnovana žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Područne jedinice P. broj: ... od 30.07.2018. godine. Tim prvostepenim rješenjem je u tački 1. dispozitiva naloženo tuženoj da nakon pravosnažnosti rješenja u zemljišno-knjižnoj i katastarskoj evidenciji, uknjiži pravo svojine i posjeda u korist Republike Srpske sa 1/1 dijela na nepokretnostima poblje opisanim u toj tački dispozitiva i u tački 2. toga dispozitiva, odbijen je prijedlog Pravobranilaštva Republike Srpske da se za potrebe izgradnje pristupnih puteva na dionici autoputa Banjaluka - Doboj potpuno eksproprišu nepokretnosti navedene u tački 1. dispozitiva.

U obrazloženju pobijane presude navodi se da je u konkretnom slučaju riješavajući po prijedlogu Pravobranilaštvo Republike Srpske za potpunu eksproprijaciju predmetnih nepokretnosti u svrhu izgradnje pristupnih puteva na dionici autoputa Banjaluka - Doboj, kao prethodno pitanje raspravljeno sporno pravo svojine. Utvrđeno je da je to zemljište od strane prednika tužioca stečeno teretnim putem, ali u vrijeme egzistiranja društvene svojine, shodno tadašnjem društvenom uređenju, pa kako je u naravi poljoprivredno zemljište, to prema odredbi člana 8. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik RS“ broj: 24/98-109/05, u daljem tekstu: Zakon o privatizaciji) važećeg u vrijeme vlasničke transformacije tužioca, nije moglo biti predmetom privatizacije, čime je i dalje ostalo u

državnoj svojini, te kao dobro od opšteg interesa uživa posebnu zaštitu i koristi se pod uslovima i na način propisan ranije važećim Zakonom o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik RS“ broj: 14/04, 22/04 i 49/04). U tom pravcu je i odredba člana 12. Uredbe o utvrđivanju metodologije za izradu početnog bilansa u postupku privatizacije državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik RS“ broj: 28/98 i 37/99) koji propisuje knjiženje knjigovodstvene vrijednosti vanbilansno na teret državnog kapitala koji status predmetnom zemljištu i danas pripada. Iz tog razloga prednik tužioca, a ni tužilac, bez obzira što je teretnim pravnim poslom stekao predmetne nepokretnosti nije mogao postati njihovim vlasnikom već ih je stekao u društvenu odnosno državnu svojinu. S obzirom da je u provedenom postupku nesporno utvrđeno da postoji neslaganje zemljišno-knjižnog i faktičkog stanja na nepokretnostima to je pravilno raspravljeno sporno pravo vlasništva u smislu člana 28. stav 3. Zakona o eksproprijaciji („Službeni glasnik RS“ broj: 112/06-79/15, u daljem tekstu: ZE), a u vezi sa članom 132. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 13/02-66/18, u daljem tekstu: ZOUP), pa shodno utvrđenim činjenicama odlučivanje prvostepenog organa odnosno tužene ukazuje se pravilnim i zakonitim, a tužba bez osnova.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude tužilac pobija njenu zakonitost iz razloga propisanih u odredbi člana 35. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik RS“ broj 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS). Smatra da je pobijana presuda nepravilna i nezakonita, jer je nesporno da je predmetni postupak pokrenut po zahtjevu Pravobranilaštva Republike Srpske radi eksproprijacije predmetnih nekretnina, a nije postavljen zahtjev za uknjižbu prava svojine u korist Republike Srpske, a ukoliko jeste isti nije dostavljen tužiocu na izjašnjenje. Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da nije bilo takvog zahtjeva jer je sud obrazložio mogućnost tužene da pitanje vlasništva riješi kao prethodno pitanje. Tužena je o pitanju vlasništva odlučila dispozitivom rješenja čime je zauvijek riješila to pravno pitanje i ono više nije sporno, jer će se nakon pravosnažnosti rješenja uknjižiti pravo svojine u korist Republike Srpske. Iz tog razloga je tužilac isticao da je takav način odlučivanja o prethodnom pravnom pitanju suprotan odredbama ZOUP i kontradiktoran samom obrazloženju kao i samom institutu prethodnog pitanja, jer rješavanje prethodnog pitanja vrijedi samo za postupak u kojem je odlučivano o istom, shodno članu 132. stav 2. ZOUP, pa se u tom slučaju ne može dispozitivom odluke odlučivati o tom pitanju, jer to vezuje stranke i treća lica, te se stvara presumpcija presuđene stvari. Ukoliko se pitanje uknjižbe riješava dispozitivom onda to ne može biti prethodno pitanje. Ukazuje i da se o zahtjevu za eksproprijaciju i zahtjevu za uknjižbu prava svojine ne može riješavati u jednom postupku, jer je riječ o dva različita postupka, sa različitim pravilima dokazivanja, različitim odlučnim činjenicama i uslovima za odlučivanje sa bitno različitim činjeničnim stanjem koje se mora dokazati, a regulisana su i različitim propisima i organ je vezan različitim pravnim osnovima. U obrazloženju rješenja nema pravnog osnova za nalažanje upisa prava svojine u korist Republike Srpske, pa je ostalo nejasno po kom osnovu je naložena uknjižba. Svi zakoni na koje se pozvala tužena uključujući i Zakon o poljoprivrednom zemljištu podrazumijevaju da je podnesen zahtjev za utvrđivanje prava svojine po nekom pravnom osnovu i provođenje posebnog postupka uz učešće stranaka. Proizlazi da je tužena postupala van granica postavljenog zahtjeva (zahtjev za eksproprijaciju) čime je povrijedila i pravila postupka jer je tužilac smatrao da se raspravlja o zahtjevu za eksproprijaciju. Smatra da je pogrešno raspravljeno vlasništvo predmetnih nekretnina jer da Republika Srpska nije vlasnik predmetnih nekretnina, shodno odredbama člana 324. i 325. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik RS“ broj 124/08, 58/09 i 95/11, u daljem tekstu: ZSP) po kojima je postao vlasnikom predmetne nepokretnosti po sili zakona, a kako nije zabranjeno da poljoprivredno zemljište bude i u privatnoj svojini na osnovu člana 8. toga zakona, to će se Republika Srpska

u smislu člana 325a. ZSP upisati kao vlasnik tek onda kada pravosnažnim rješenjem nadležnog organa uprave zahtjevi nosilaca prava korištenja budu pravosnažno odbijeni. Nijedan od propisa na koje se pozvala tužena ne ograničava sticanje vlasničkih prava tužioca koja su stečena na osnovu teretnih pravnih poslova. Shodno navedenom predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda preinači tako da se tužba usvoji i osporeni akt poništi ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati nižestepenom sudu na ponovno odlučivanje. Zatražio je i naknadu troškova po ovom zahtjevu i po tužbi prema dostavljenom troškovniku.

Tužena u odgovoru na zahtjev je ostala kod navoda datih u obrazloženju osporenog akta.

Zainteresovano lice R. S. po zakonskom zastupniku Pravobranilaštvo Republike Srpske nije dostavilo odgovor na uredno dostavljen zahtjev.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev i pobijanu presudu po odredbama člana 39. ZUS, kao i cjelokupne spise ovog upravnog spora i predmetne upravne stvari, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Predmetni postupak pokrenut je po prijedlogu Pravobranilaštva Republike Srpske kao zakonskog zastupnika Republike Srpske od 23.04.2018. godine za eksproprijaciju poljoprivrednog zemljišta opisanog u tački 1. dispozitiva prvostepenog rješenja, u svrhu izgradnje pristupnih puteva na dionici auto puta Banjaluka – Doobj. U postupku se kao sporno ukazalo pravo svojine toga zemljišta, a s obzirom da je uknjiženo u p.l. broj 88 k.o. G. Š. kao posjed AIPK B. K. OUR V. P. sa 1/1 dijela i dijelom upisano u zk. ul. broj 1359 k.o. Š. kao društvena svojina sa 1/2 dijela, organ upravljanja DPD E. V. i kao državna svojina sa 1/2 dijela, organ upravljanja Skupština opštine P., zatim u zk. ul. broj 338 k.o. Š. društvena svojina, sa pravom raspolaganja a.d. R. P., zatim zk. ul. broj 217 k.o. Š. društvena svojina-opštenarodna imovina sa 1/1 dijela organ upravljanja NOE-a u P. i dio u zk. ul. broj 1467 k.o. Š. državna svojina organ upravljanja Skupština opštine P. Iz tog razloga je u smislu člana 28. stav 3. ZE raspravljeno stvarno pravo vlasništva predmetnih nepokretnosti kao prethodno pitanje.

U tom pravcu proveden je postupak, izvršen uviđaj na licu mjesta, pribavljen nalaz vještaka geometra, izvršen uvid u priložene isprave, saslušane stranke i utvrđeno da je tužilac pravni sljednik upisanog posjednika te da je predmetno zemljište po diobnom bilansu pripalo tužiocu, koji drži u posjedu samo drenažne objekte, a na ostalom zemljištu da su imali pravo koncesije, ali da su te nekretnine, prema izjavi tužioca, morali napustiti zbog „upada“ fizičkih lica. Takođe je utvrđeno da se radi o poljoprivrednom zemljištu, koje je kao takvo u vlasništvu Republike Srpske pa je zaključeno da tužilac, iako pravni sljednik upisanog posjednika ne koristi predmetno zemljište, a čak i da koristi radi se o zemljištu državne svojine koje ne može biti predmet privatizacije shodno odredbi člana 8. Zakona o privatizaciji. Shodno navedenom utvrđeno je da stvarno vlasništvo na predmetnom zemljištu pripada Republici Srpskoj. Navedeno činjenično utvrđenje prvostepenog organa prihvatila je tužena i zaključila da je prvostepenim rješenjem pravilno u tački 1. dispozitiva određena uknjižba prava svojine i posjeda u javnim evidencijama u korist Republike Srpske, te shodno tome pravilno u tački 2. dispozitiva prvostepenog rješenja odbijen zahtjev Pravobranilaštvo Republike Srpske za eksproprijaciju predmetnih nepokretnosti. Shodno navedenom navodi žalbe cijenjeni su neosnovanim i osporenim aktom žalba odbijena na osnovu ovlašćenja iz odredbe člana 225. stav 1. ZOUP.

Po ocjeni ovog suda tužilac osnovano prigovara da nije bilo osnova da se odredi uknjižba prava svojine u korist Republike Srpske, kako je to učinjeno u tački 1. dispozitiva prvostepenog rješenja, jer da se radi o prethodnom pitanju o kojem se ne može odlučivati u dispozitivu rješenja.

Naime, kako iz naprijed navedenog proizlazi predmetni postupak pokrenut je po prijedlogu Pravobranilaštva Republike Srpske kao zakonskog zastupnika Republike Srpske za potpunu eksproprijaciju zemljišta opisanog u tački 1. dispozitiva prvostepenog rješenja. S obzirom da se u toku postupka kao sporno ukazalo pravo vlasništva na predmetnom zemljištu, a zbog činjenice da je u posjedu svih nepokretnosti upisan prednik tužioca, dok je u zemljišnoj knjizi zemljište upisano kao državna svojina sa naprijed navedenim nosiocima prava raspolaganja ili upravljanja, to je u smislu člana 28. stav 3. ZE to pitanje raspravljeno kao prethodno pitanje i utvrđeno da je Republika Srpska stvarni vlasnik i korisnik predmetnih nepokretnosti. Upravo iz tog razloga, rješenje tog spornog pravnog pitanja ima pravno dejstvo samo u ovoj upravnoj stvari, kako je to propisano u odredbi člana 132. stav 2. ZOUP. Dakle, utvrđuje se stvarno pravo vlasništva i korištenja, ali samo za svrhe ovog postupka. Proizlazi da nije bilo osnova da se naloži uknjižba prava vlasništva i posjeda u korist Republike Srpske, posebno jer bi upis imao dejstvo prema trećim licima, što u konkretnom nije moguće.

Pitanje vlasništva predmetnih nepokretnosti koje tužilac i dalje smatra spornim i pogrešno utvrđenim je po ocjeni ovog suda pravilno raspravljeno i o tome u pobijanoj presudi dati valjani razlozi i detaljno obrazloženje koje prihvata i ovaj sud. Sud se pozvao na ranije važeći Zakon o privatizaciji i Zakon o poljoprivrednom zemljištu, ali to nije od uticaja s obzirom da donošenjem novih zakona nije bilo izmjene navedenih zakonskih odredaba. Tužilac se pogrešno poziva na odredbe člana 324. i 325. ZSP, smatrajući da je postao vlasnikom predmetnih nepokretnosti po sili zakona, a s obzirom da i te odredbe propisuju prethodno ispunjenje određenih uslova, koji se utvrđuju u postupku koji se pokreće po zahtjevu i u kojem se u smislu člana 326. toga zakona donosi rješenje o pretvaranju prava.

Kod takvog stanja stvari nije bilo osnova za nalaganje uknjižbe kao u tački 1. dispozitiva prvostepenog rješenja, a kako je u tački 2. dispozitiva odlučeno o prijedlogu Pravobranilaštvo R. S., a ne tužioca, to tužilac istu ne može pobijati. Proizlazi da je žalba tužioca djelimično osnovana u odnosu na tačku 1. dispozitiva prvostepenog rješenja, što su tužena, a i nižestepeni sud propustili da utvrde.

Iz navedenih razloga, po ocjeni ovog suda, u pobijanoj presudi ostvareni su razlozi predviđeni odredbama člana 35. stav. 2. ZUS, pa se zahtjev tužioca za njeno vanredno preispitivanje uvažava, na osnovu odredaba člana 40. stav 1. i 2. tog zakona, pobijana presuda preinačava tako da se tužba uvažava i osporeni akt poništava, jer su ostvareni razlozi iz odredaba člana 10. tačke 2. i 4. ZUS.

Odluka o troškovima spora iz stava 2. izreke presude se zasniva na odredbi člana 49. i 49.a stav 1. ZUS i u vezi sa članom 397. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03- 61/13), koji se u upravnom sporu primjenjuje na osnovu odredbe člana 48. ZUS. Visina troškova, koju je tužena dužna isplatiti tužiocu, kojeg su u upravnom sporu zastupali advokati, određena je shodno odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj 68/05, u daljem tekstu: Tarifa). Prema Tarifnom broju 3. za sastavljanje podnesaka (tužbe) u neprocijenjivim stvarima visina nagrade iznosi ukupno 300 bodova, a prema vrijednosti boda od 2 KM, iz člana 14. stav 2. Tarife, nagrada iznosi 600,00 KM. Taj iznos uvećava se za 25 % na ime paušala, prema

odredbi člana 12. Tarife, kao i za iznos PDV od 17%, jer su advokati priložili dokaz da su obveznici plaćanja tako da ukupan iznos troškova koji se dosuđuju na ime podnošenja tužbe iznosi 877,50 KM. Tu su i troškovi za sastav zahtjeva za vanredno preispitivanje, za koji se visina nagrade od 300 bodova, uvećava za 50% za sastav pravnog lijeka (450 bodova), pa prema pomenutoj vrijednosti boda nagrada iznosi 900,00 KM, uvećana za 25% paušala i 17% PDV, ukupno 1.316,25 KM, pa ukupan iznos troškova koji se dosuđuju iznosi 2.193,75 KM.

U preostalom dijelu, zahtjev za naknadu troškova takse u iznosu od 400 KM na tužbu i presudu, te zahtjev, se odbija kao neosnovan, jer u spisu nema podataka da je tužilac uplatio potraživani iznos takse, a niti je o tome uz zahtjev za troškove dostavio dokaz.

Zapisničar
Nataša Božić

Predsjednik vijeća
Strahinja Ćurković

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić